

اسیرداری

اسیرداری خودی و دشمن در جنگ تحمیلی

مؤلف: احمد نوروزی فرسنگی

کمیسیون اداره اسرای جنگی

نوروزی فرسنگی، احمد، ۱۳۲۱ -

اسپرداری: اسپرداری خودی و دشمن در جنگ تحمیلی / مؤلف احمد نوروزی فرسنگی؛ [برای] کمیسیون اداره اسرای جنگی. - - تهران: ایران سبز، ۱۳۸۵.
هفت، ۲۶۰ ص: مصور (بخش رنگی)، نمونه.

ISBN 964-7607-27-X : ۳۰۰۰۰ ریال

فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.

۱. جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - - اسیران - - زندگی فرهنگی. ۲. جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - - اسیران - - خاطرات. ۳. جنگ ایران و عراق، ۱۳۵۹ - ۱۳۶۷ - - آزادگان - - خاطرات. الف. ستاد کل نیروهای مسلح. دفتر حفاظت کمیسیون اداره اسرای جنگی. ب. عنوان.

۹۵۵

DSR ۱۶۲۱ / الف ۴۷

/ ۰۸۴۳۰۹۲۲

م ۸۵ - ۱۸۳۸۵

کتابخانه ملی ایران

چاپ اول: ۱۳۸۵

نویسنده: احمد نوروزی فرسنگی

بازبینی، ویرایش و امور فنی: نجاتعلی صادقی گویا

طراحی جلد: مهتد؛ کلانتر معتمدی

صفحه آرایشی: مسعود دهقانپایان

چاپ و صحافی: چاجا

تیراژ: ۲۰۰۰

شماره شابک: ۹۶۴-۷۶۰۷-۲۷-X

صندوق پستی ۳۶۹۷-۱۶۷۶۵

ناشر: انتشارات ایران سبز

قیمت: ۳۰۰۰ تومان

کلیه حقوق متعلق به کمیسیون اداره اسرای جنگی می‌باشد.

فهرست مطالب

مقدمه

بخش یکم

خاطراتی از اسرای عراقی (میهمانان) به همراه خاطراتی از آزادگان

۹	پیش درآمدی بر بخش یکم
۱۱	۱- امام جماعت باسم المخصوصی
۱۱	۲- میدان مین آزاده محمود دهقان هراتی - یزد
۱۲	۳- خوشحال شدم که او اهل قرآن است ربیع الصعب
۱۳	۴- سوت ساعت ۱۲ آزاده سعید قندالی
۱۴	۵- حس انتقام جویی در ایرانیها ندیدم جعفر الموسوی
۱۴	۶- تعجب سربازان عراقی از قرآن خواندن آزاده اسداله خاوری - قم
۱۵	۷- خون پزشک متخصص ایرانی قیس المذخوری
۱۶	۸- سرباز همدرد عراقی آزاده یداله افام وردی - قم
۱۷	۹- اخلاقی امام خمینی خصیر الکرعاوی
۱۷	۱۰- یک سرباز با ایمان عراقی آزاده اوجلی ذوقی - قم
۱۸	۱۱- لحظه اول اسارت علی البرایی
۱۹	۱۲- رفتار با ما مثل اسباب بازی آزاده یداله پاکدل-کازرون
۱۹	۱۳- حفظ ده جزء قرآن کریم کاظم الفتلاوی
۲۰	۱۴- شفا بخشی قرآن مجید آزاده سید اصغر ابوالحسنی
۲۰	۱۵- اسارت، یک نعمت الهی جاسب جیر موسی السودانی
۲۱	۱۶- این هم از زن با حجاب عراقی آزاده فریدون بهلول
۲۲	۱۷- کلمه حق نمی میرد کریم عیدان عبید
۲۳	۱۸- یک شیر آب برای ۴۰۰ نفر آزاده سعید قندالی
۲۳	۱۹- حسن رفتار مسئولان اردوگاه صبار الدراجی
۲۴	۲۰- دو نفر از برادرانمان شهید شدند آزاده احمد خالقی - تهران
۲۵	۲۱- دین اسلام یعنی محبت زیدان نوفل
۲۶	۲۲- ده نکته از اسارت آزاده کریم عبیدی
۲۷	۲۳- اردوگاهها مثل حوزه علمیه هادی الطفیلی
۲۷	۲۴- دارو و درمان به سبک بعثیها آزاده سیروس امیر عبداللهیان - شاهرود
۲۸	۲۵- روزهایمان به زیبایی می گذرد یاسین الفری
۲۹	۲۶- خوراک، پوشاک، امکانات آزاده داوود توکلی
۳۰	۲۷- تلاش برای مداوای من حامد الدلیمی

۳۰	آزاده علی خیربان	۲۸- پاسخ به اعتراض
۳۱	کاظم الفتلاوی	۲۹- رفتار برادرانه
۳۲	آزاده محمد حسینی	۳۰- ماه صیام
۳۲	مسعود کرکیس	۳۱- کتاب مقدس انجیل با سه زبان
۳۳	آزاده محرم رشیدی نیا	۳۲- با گنج دیوار می نوشتیم
۳۴	سعد الدلیمی	۳۳- از مقلدین امام خمینی هشتم
۳۵	آزاده نعمت اله قربانی - ورامین	۳۴- خدای شما ما هستیم
۳۵	عمران جعفر	۳۵- رفتار برادران ایرانی
۳۶	آزاده محمدرضا موسوی - تنکابن	۳۶- اسارت به اختصار
۳۷	فاتح المندلاوی	۳۷- اسارت ما مثل سفر زیارتی
۳۷	آزاده سعید قندالی	۳۸- حسرت آب خنک
۳۸	رعد الزیدی	۳۹- سرباز ایرانی بعد از من زخم خود را بست
۳۸	آزاده قلی تاجی - نورآبادمسنی	۴۰- لباس زمستانی در تابستان

بخش دوم

گزیده نامه‌های استشهدای اسرا (میهمانان) به امام خمینی (رحمت الله علیه)

۴۳	۱- جاسم حسین کاظم العزباوی
۴۴	۲- جمیل عبد عطشان
۴۵	۳- حاکم عبدالکاظم العبادی
۴۶	۴- عبدالسلام عبدالباری و ۸ اسم دیگر
۴۷	۵- کاتب الدلیمی و ۴ اسم دیگر
۴۸	۶- علی مصلح حمدالعیثاری
۴۹	۷- نعیم غضبان علی‌الدیراوی
۵۰	۸- صباح عزیز غالی العقابی
۵۱	۹- ضیاء احمد عبدالله السامرائی و ۶ اسم دیگر
۵۲	۱۰- کاظم خضیر الجبوری و ۵ اسم دیگر

بخش سوم

کمیسیون اداره اسرای جنگی

۵۵	معرفی اجمالی
۵۵	اعضای تشکیل دهنده کمیسیون نگهداری اسرای جنگی
۵۶	تشکیل کمیته‌های مختلف در کمیسیون اداره اسرای جنگی

مصاحبه با مسئولان نگهداری اسرای جنگی

۵۹	شهید حاج محمد علی نظران در بیان همکاران
۶۰	عملکرد ایشان در زمینه اسیرداری
۶۳	خاطرات قبل از انقلاب
۶۵	کلمه میهمان روی لباس اسرا
۶۶	فرمانده موتوری
۶۷	روسفید خواهیم بود ان شاء الله
۷۲	نیاز روحی
۷۵	خانواده آزادگان عزیز
۷۹	اسیرداری ما غرور انگیز بود
۸۳	یک محقق بررسی کند
۸۵	اسیر موریتهانی اینجا چه می کند؟
۸۹	اجرای دستورات اسلام
۹۵	حکم فقیه عادل
۹۸	ایجاد محیطی توأم با آرامش
۱۰۲	دانشگاه انسان سازی
۱۰۵	اختصاص بهترین امکاناتها
۱۰۸	مهمانداری بود
۱۱۰	در مکتب ما انتقام نیست
۱۱۳	دو کیلو و نیم طلا
۱۱۵	مثل برادر رفتار کردم
۱۱۷	چرا کفن پوشیده اند؟
۱۲۰	هیچ گونه کوتاهی نکردند
۱۲۲	مراسم عشاء ربانی
۱۲۶	توفیق خدمت
۱۲۸	ناسپاس نبودند
۱۳۰	احترام به انسانیت
۱۳۴	الگوی جدید در اسیرداری
۱۳۷	صیور بودن
۱۴۱	حتی اسیران بعضی
۱۴۴	شاید کسی یاور نکند
۱۴۸	برنامه تربیتی ما
۱۵۱	پیام به نسلهای آینده
۱۵۴	فرمان امام
۱۵۸	دیدن عکس صدام
	سر تیپ عبدالله نجفی
	سر هنگ رحمت الله شاه پناه
	سروان محمود ملکی
	حاج محمد تقی آتش دست
	سر تیپ عبدالله نجفی
	حجت الاسلام عباس حاج عباسی
	خانم افراز
	دکتر سید محمد رضا آقامیر
	سر هنگ محمد مهدی کتبی
	محمد الهی امین
	سر تیپ دوم رحیم رستمیان
	حاج عسگر روح نواز
	حاج اصغر عزیزی
	دریادار دوم سید حسن حسینی
	سر تیپ دوم جهانگیر تمیزاد
	سر تیپ دوم داود مهدی زاده
	سروان عماد تنها
	سر تیپ دوم علی اکبر اصفهانی فراهانی
	سر تیپ دوم رادمنش
	سر تیپ دوم نوذر بهنود
	آقای رمزی، اسقف کلیسای آشوری
	آقای هرمزی، شمس کلیسای آشوری
	مهندس حبیب الله زاده
	دکتر احمد اصباح طباطبایی
	سر هنگ سید اصغر سید آقا
	سر هنگ حسین مصطفوی
	سر هنگ احمد حافظ اکبریان
	سر هنگ فرج الله پیرنیا
	سر هنگ علیرضا قریب
	سر هنگ محمد حسن شایان فر
	سر هنگ حسین اعتمادی
	سروان مختار برهانی
	سروان حاج محمد تقی آتش دست

۱۶۱	سروان حسین فروتن‌نژاد	نمایشگاه دائمی اسرا
۱۶۶	سروان سید مجید پاکزاد	تحول اسرا
۱۶۹	سروان اکبر چای‌باغی	عمری توی جاده‌ها
۱۷۱	سروان مصطفی خزاد	تالیف قلوب اسیران بعثی
۱۷۳	محمد حافظی	پیکر پاک شهداء غریب
۱۷۵	استوار یکم علی‌محمد اکبرخانی	اسیر شهید
۱۷۶	ستوان یکم محمد میهن‌دوست	طلبه اسیر در قم
۱۷۷	ستوان دوم محمود عسگری	جریان سه لیوان چای
۱۷۸	ناو استوار سیدعباس حسینی	اسیر پول برای برادرش فرستاد
۱۷۹	ستوان زمانی	خدا حافظی دوستان با اسرا
۱۸۰	ناویان دوم موسی احمدی	اسیری که جا مانده بود

بخش چهارم

اظهارات دیدار کنندگان از نمایشگاه دائمی اسرای جنگی

۱۸۳	آیت‌الله محمد نفی مصباح یزدی	۱- هدایت در ام‌القرای اسلام
۱۸۳	شیخ علی محمد سلمان - لبنان	۲- خود را در مکانی انسان ساز دیدم
۱۸۴	سرتیپ دوم پاسدار آسودی	۳- پیشنهاد
۱۸۴	دکتر عسگری	۴- ادامه این حرکتها باعث بیداری همه مسلمانان
۱۸۵	داوود قاسمی طلبه حوزه علمیه قم	۵- انسان در فضایی پر نور قرار می‌گیرد
۱۸۵	صالح از مرکز جهانی علوم اسلامی	۶- تمدن اسلامی در نمایشگاه فرهنگی اسرا
۱۸۶	حکیم لقمان - پاکستان	۷- درس بزرگی از اسلام و قرآن
۱۸۶	مارلین جرج - لیندیانا - آمریکا	۸- ایران باید تمجید شود
۱۸۷	سید عبدالدین نیاچی	۹- شما باعث پروازشان به سوی خدا شده‌اید
۱۸۷	هشام الخطیب - کنسول مصر در ایران	۱۰- نمایشگاه مظهر عظمت ایران
۱۸۸	محمد سعید جاکو - کنیا	۱۱- نمایشگاه معرف اسلام واقعی بود
۱۸۸	یونی پیر - کانادا	۱۲- راه روش امام خمینی (رحمت الله علیه)
۱۸۸	یوسفور جیمز ریمر - واترلو - کانادا	۱۳- شدیداً من را تحت تاثیر قرار داد
۱۸۹	دیوید و شنت - لیکس - آمریکا	۱۴- مردم ایران به عنوان یک الگو و نمونه
۱۸۹	محمد جواد خرقانی استاد دانشگاه	۱۵- حرکت اختاپوسی صهیونیسم و آمریکا
۱۹۰	دانشجو سعید تقوایی	۱۶- عشق هیچ مرز و کشوری ندارد
۱۹۱	یکی از معلمان مدرسه راهنمایی مصباح	۱۷- اسلام ناب محمدی را مسئولان ما اجرا کرده‌اند
۱۹۱	دانشجو احمد مریخی	۱۸- بازدید از نمایشگاه مفید و سازنده بود
۱۹۲	محسن گنجی	۱۹- نمایشگاه کار عظیم فرهنگی
۱۹۲	ازادگان نازی، قاسمی، حسینی، محمدی	۲۰- الگویی برای جهانیان

- ۲۱- یکی از بهترین تجربیات من
- ۲۲- تبلیغ بیشتر برای نسل جوان و دانشگاهی
- ۲۳- مطابقت مبانی جمهوری اسلامی با مبانی اسلامی
- ۲۴- هر اسیر یک مبلغ
- ۲۵- چنین نظم و نظافتی در اسارت ندیدم
- ۲۶- به این اقدامات مباحثات می کنیم
- ۲۷- برای ما دانش آموزان باور کردن نبود
- ۲۸- مردم تا نمیبند باور نمی کنند
- ۲۹- نمایشگاه رفت و مهربانی اسلامی
- ۳۰- نمایشگاه دنیایی از معنویت بود
- ۳۱- چند پیشنهاد
- ۳۲- همچون میهمان بودند
- ۳۳- شما شعور و معرفت زیادی داشتید
- ۳۴- این نمایشگاه افکار ما را روشن کرد
- ۳۵- بسیار شگفت زده شدم
- ۳۶- از نزدیک با آثار جنگ آشنا شدیم
- ۳۷- پاداش شما فقط نزد خداوند است
- ۳۸- دست و بازوی شما مسئولان گرانقدر را می بوسیم
- ۳۹- روشنایی را در اسارت یافتیم
- ۴۰- بسیار جذاب و درس آموز بود
- مهرداد بالایی خبرنگار خبرگزاری فرانسه
- علی اصفری دانشگاه آزاد اسلامی
- مجیدی احمد الظفیر- سفیر کویت
- آزاده احمد مهدی زاده
- جاسم عبدالملک - سفارت کویت
- احمدی مدیر اطلاعات استان - شهرکرد
- دانش آموزان مدرسه راهنمایی استقلال
- گنجآ شفیع - دبیرستان اخلاص
- رحمان میرزاوند
- مجید منتظرزاده - سپه پاسداران شهرکرد
- اشرفی
- دانش آموزان سال سوم دبیرستان ابوریحان
- فریده یقوبی و مریم طاووسی
- محبوبه سادات کاهانی
- سرباز وظیفه محمود عابدی
- ستوان دوم وظیفه ناصر رنجبر
- محسن طاووسی - گروه مخابرات
- علی اصفری نیکفرد و حامد غلامی
- هنرآموز غلام رضا نقدی
- ستوان دوم وظیفه فخار زاده نائینی

۲۰۳

سخن آخر

پیوست

- ۲۰۷ تصاویر نامه های اسرای دشمن
- ۲۳۶ تصاویر کارت شناسایی اسرا
- ۲۴۱ تصاویری از اسیرداری خودی
- ۲۵۷ نمایه

مقدمه:

تیمار غریبان اثر ذکر جمیل است جانا مگر این قاعده در شهر شما نیست؟
حافظ

در میان خاطراتی که از اسرای عراقی جنگ تحمیلی به تعبیر امام راحل (رحمت الله علیه) میهمانان و آزادگان سرافرازمان برجای مانده است، مطالعه دو خاطره نگارنده را سخت تحت تاثیر قرار داد.

در حال مطالعه و تطبیق این دو خاطره بودم شعر زیبایی از حافظ که زبان گویای آن شاعر گرانقدر در لزوم ملاطفت و تیمارداری شخص گرفتار است به ذهنم خطور کرد، این شعر را که تأیید و تأکیدی است بر رفتار خداپسندانه مردم مسلمان ما در طول تاریخ با انسان غریب و گرفتار، به عنوان حسن مطلع در آغاز این مقدمه آوردم.

با وصف اینکه دو خاطره مورد نظر در متن کتاب درج شده است آنها را در اینجا نیز نقل می‌کنم تا هم خواننده گرامی کتاب، با سنخ مطالب کتاب آشنا شود و هم پاسخی باشد بر سؤال حضرت حافظ.

آزاده ارجمند محمود دهقانی اهل یزد این گونه نقل می‌کند:

دستهای ما را بسته بودند، تمام اسرا را یک جا جمع کرده بودند، سر راه ما یک میدان مین بود، نیروهای بعثی می‌خواستند از ما به عنوان پیشمرگ استفاده کنند تا راه و معبری برای آنها در میدان مین باز کنیم. ما را مجبور کردند که روی میدان مین بدویم. شروع کردیم به دویدن روی میدان مین، از میدان مین عبور کردیم اما هیچ مینی منفجر نشد. بعثی‌ها که هم سخت تعجب کرده و هم سایه ترس تمام وجود آنها را فرا گرفته بود پا به میدان مین نگذاشتند.

حالا مطالعه کنید خاطره ای از یک اسیر عراقی (میهمان) به نام (باسم

المکصوصی) از لحظه های اول اسارتش:

«بعد از اینکه در منطقه حلبچه اسیر شدم توسط نیروهای جمهوری اسلامی ایران به منطقه امنی در پشت جبهه منتقل شدیم، در حالی که استراحت می‌کردیم، تقریباً وقت نماز شده بود. خواستم نماز بخوانم، با اشاره به یک سرباز ایرانی فهماندم که می‌خواهم وضو بگیرم. سرباز به من گفت مگر شما نماز هم می‌خوانید؟ گفتم بله، دلیل آن هم مهر نماز، تسبیح و قرآن من است. سرباز مهر نمازی که همراه من بود بوسید و من را راهنمایی کرد که وضو بگیرم، نماز ظهر را خواندم. وقتی که نمازم تمام شد به اطراف و پشت سرم نگاه کردم دیدم چهار سرباز ایرانی به من اقتدا کرده و در نماز ظهر من را امام جماعت خود قرار داده‌اند، به سربازان گفتم، چطور به من اقتدا کردید و پشت سر من نماز خواندید؟ گفتند ما به امام حسین (ع) علاقه داریم، در دست شما مهر و تربت امام حسین (ع) دیدیم شما را اهل نماز، علاقمند به آن حضرت دیدیم به همین علت پشت سر شما نماز خواندیم. حقیقتاً این موضوع در روحیه من خیلی اثر گذاشت که در تمام عمرم فراموش نخواهم کرد. بعد از نماز برای ما غذا آوردند که غذا برنج و مرغ بود».

با خواندن این دو خاطره هر انسان تعجب می‌کند که تفاوت ره از کجاست تا به کجا. آن یک نوع برخورد است که اسیر را سپر بلای خود قرار دهند و پیشاپیش خود روی میدان مین می‌دوانند و این هم یک برخورد که اسیر را پیشاپیش خود امام جماعت نمازش قرار می‌دهند.

راستی هر دو ملت ایران و عراق که مسلمان هستند پس این تفاوت از کجاست؟ با کمی تعمق در می‌یابیم که تفاوت اساسی در همان ذکر جمیل مورد نظر حافظ است که صدام و صدامیان از آن عاری بودند اما در وجود رهبران ایران اسلامی، امام راحل (رحمت الله علیه)، مقام معظم رهبری این ذکر جمیل موج می‌زند که مسئولان نگهداری اسرای جنگی را چنین توصیه کرده‌اند.

فرازي از پیام امام راحل (رحمت الله عليه) به مناسبت دوازدهم فروردین ۱۳۶۱ خطاب به مسئولان نگهداري اسرا (میهمانان):

«... باید جوانان و کسانی که عهده دار مسئولیت اداره کردن اسیران و پناهندگان هستند، طعم شیرین رحمت و بزرگواری اسلام را به آنها بچشانند و با آنان به گونه ای رفتار کنند که مولای آنها و پیشوای عظیم الشان آنها با بدترین خلق خدا و جنایتکارترین انسانها، ابن ملجم مرادی (لعنت الله عليه) رفتار فرمود ...»

فرازي از پیام مقام معظم رهبري (۱۳۶۳/۱/۲۸) خطاب به مسئولان نگهداري اسرا (میهمانان):

«... با توجه به اینکه اکثر اسرای عراقی مسلمان می باشند و در خانواده های مسلمان پرورش یافته اند و در هر کجا که باشند به دنبال راهنمای دینی می گردند، لذا وظیفه ماست که رفتار و برخورد با آنان طبیعیانه و توأم با عطوفت بوده و چنانچه تعلیم اسلامی و قرآنی را از ما بخواهند، به حکم وظیفه شرعی به آنها کمک خواهیم کرد ...»

تمام سعی ما در نگارش و تدوین این کتاب این بوده است که تأثیر این ذکر جمیل را در رفتار رزمندگان اسلام بویژه در جبهه صبر و بردباری و مدارای با اسیر نشان بدهیم، چه برادران سپاهی و بسیجی و ارتش که ساعات اولیه دستگیری اسیران با آنها رفتاری بزرگوارانه و ملاطفت آمیز داشته و چه برادران ارتشی که به موازات جبهه نبرد و حماسه آفرینی های رزمندگان دفاع مقدس، جبهه ای دیگر گشوده و سالهای طولانی با متجاوزین به میهن اسلامی ما، یعنی اسرای جنگی مدارا کرده و سنگ صبور آنها شده اند. یعنی تأثیرپذیری و تبعیت از همان ذکر جمیل اسلام توصیه شده توسط ولی امر مسلمین و فرماندهی معظم کل قوا.

و اما مشکل بزرگ ما در اثبات این مدعا، همان معیار مشهور در امر قضاوت است که: (الدلیل علی المدعی) یعنی مدعی باید دلیل بیاورد.

مطالب این کتاب همان دلایل ما هستند که شما خواننده گرامی به عنوان قاضی این محکمه لزوماً باید تمام مطالب را بخوانید و رأی نهایی را صادر کنید. چرا

که ما از یک سو پای صحبت حدود چهل نفر از مسئولان نگهداری در مسئولیتهای گوناگون نشسته، به صحبتها و خاطرات آنها از آن روزها گوش داده ایم، بر ایشان دشوار بود که از عملکرد خود بگویند. هرگونه صحبتی را تعریف خود دانسته و از آن پرهیز می‌کردند. آنها را متقاعد کردیم که برای انتقال پیام آنها در جبهه صبر و بردباری به نسلهای آینده، صحبتشان حداقل در حد ذکر خاطره‌ای ضروری است و معتقدیم که چون حرفهای این مسئولان از دل برآمده لاجرم بر دل انسانهای منصف خواهد نشست. همراه صحبت مسئولان، خاطراتی از آزادگان سرافرازمان و از اسیران عراقی (میهمانان) نقل کرده ایم که بیان این خاطرات شرح همان تفاوت دو نوع برخورد مسئولان دو کشور می‌باشد. در کنار این خاطرات، چند نامه استشهادی نیز به عنوان نمونه از میان صدها نامه ارائه شده است تا عمق کار انجام‌شده، تا حدود زیادی برای خواننده محترم روشن گردد.

فصل دیگر که دلیل مهم ما در اثبات این مدعا می‌باشد نمایشگاه دایمی اسرای جنگی است که مجموعه ای است از آثار ادبی، هنری، صنعتی و کارهای دستی و دیگر خلاقیت‌های برجای مانده از اسیران (میهمانان).

از آنجا که عرضه آن نمایشگاه در کتاب، کاری ناممکن است، لذا فصلی از کتاب را اختصاص داده ایم به نظرات بازدیدکنندگان از این نمایشگاه در سنین مختلف و سطح دانش گوناگون از داخل ایران و خارج از کشور از جمله: استادان دانشگاه، روحانیون و مدرسین حوزه علمیه، سفیران کشورهای خارجی و نوجوانان و جوانان مقاطع تحصیلی دبیرستان و دانشگاه.

در نظر یکی از بازدید کنندگان به نام سید صدرالدین قباچی از یاران نزدیک شهید آیت الله سید محمد باقر حکیم (رحمت الله علیه):

نمایشگاه دایمی اسرای جنگی یک مدرسه بزرگ جلوه کرده است که در حقیقت تبلور رفتار انسانی و بسترسازی مسئولان کمیسیون اداره اسرای جنگی می‌باشد که در صفحه ۴۵ دفتر دوم یادبود نمایشگاه چنین نوشته است:

«آنچه که شما انجام داده اید تجربه ایست که شاید در تاریخ نظیر نداشته باشد، آن تجربه تشکیل مدارس در پادگانهای اسراست و علم آموختگان آن مدارس همانا قهرمانان، شهدا و صالحین هستند.

هیچ ساعتی از ساعات صبر آنها ضایع نشده است و موجب بازگشت آنها به خویشتن خویش و جهاد با نفسشان شده است، پس شما موجب پرواز آنها به سوی خدا و بازگشتشان به دین خدا شده اید.»

و اما نکته پایانی، تشکر و قدردانی

اولاً احساس وظیفه می‌کنم از امیر سرتیپ سید حسام هاشمی که از بدو انتصابشان از طرف فرماندهی معظم کل قوا (مد ظله العالی) در مسئولیت جدید که ریاست کمیسیون نگهداری اسرای جنگی بخشی از مسئولیت ایشان می‌باشد، اقدامات فرهنگی مسئولان گذشته کمیسیون را ارج نهاد و به منظور ماندگاری این آثار و انتقال این پیام فرهنگی به مردم مسلمان خصوصاً نسلهای آینده، ضمن موافقت با چاپ این کتاب، در جهت ارتقای کیفی محتوای کتاب، نگارنده را از رهنمودهای ارزنده و بی دریغ خود بهره مند کردند، تشکر نمایم.

تشکر دوم از دوستانی که در تهیه و تدوین این کتاب اینجانب را یاری کرده‌اند. با ذکر این نکته که روزهای مصاحبه با مسئولان کمیسیون و اردوگاههای نگهداری اسرا که بخشی از این کتاب را تشکیل داده است، لحظات پرتلاشی داشتیم، چرا که چند سال از آخرین تبادل اسرا گذشته بود، اکثر مسئولان بازنشست شده و امکان دسترسی به این عزیزان میسر نبود. اگر هم توفیق انجام مصاحبه حاصل می‌شد مستلزم انجام اقدامات مقدماتی و تکمیلی متعدد بود.

با ذکر نام این دوستان، تشکر و امتنان خود را نسبت به آنها ابراز می‌دارم، از جمله: کارمند علیرضا نقیبی از مددکاران پرتلاش هلال احمر جمهوری اسلامی ایران که سالها بعنوان مأمور در کمیسیون نگهداری اسرا همکاری داشته و تمام هماهنگیهای مقدماتی لازم با مصاحبه شوندگان توسط ایشان انجام شده است.

همچنین از آقایان سرگرد شهرام قاسمی، مجید شاه حسینی، سروان حسین فروتن‌نژاد، سروان مختار برهانی، ستوان سوم عباس زارع، مجید محمدی، سید ابوالفضل حسینی، محمد علی صادقی، مصطفی هاشمی‌فر، سربازان وظیفه: مجید طاهری، مقیمی، امیر حسین عظیمی، علیرضا عالی و مهدی قربانی که در زمینه‌های گوناگون در تهیه و تدوین این کتاب اینجانب را یاری کرده‌اند.

www.ketab.ir